

07.01.2025

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2024/285-1584
Toplantı Tarihi/Sayısı : 16.10.2024/235
Karar Numarası : 2024/1134
Başvuran : E.C.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi :
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. 2024/285 numaralı başvuru, başvuranın iki çocuğunun eğitim aldığı kurumda yemek bedeline %400'e yakın bir artış uygulandığı, yemek talebi olmaksızın okula kayıt yapılamadığı, bu durumun eğitim hakkının ihlali olduğu; 2024/1584 numaralı başvuru ise söz konusu kurumla yemek talebi olmaksızın sözleşme yapıldığı fakat çocuklarının okula yanlarında beslenme için yiyecek getirmelerine izin verilmemesinin çocuk hakları ve sağlık hakkı bağlamında beslenme hakkının ihlali olduğu iddiasına ve yaptırım uygulanması talebine ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, 2024/285 numaralı başvurusunda; çocuklarının eğitim aldığı Özel Çayyolu Bilnet İlkokul ve Ortaokulunda 2024-2025 eğitim- öğretim yılı için yemek ücretlerine %400'e yakın artış yapılarak yemek bedelinin 27.000 TL'den 105.000 TL'ye yükseltildiğini; Okul İdaresine, çocuklarının okul kayıtlarının "yemek talebi olmaksızın" yenilenmesi yönünde başvuruda bulunduğunu; Okul İdaresinin kendisine yemek ücreti olmaksızın kayıt yapılması gibi bir uygulamasının olmadığını, yemek ücretinin ödenmesinin zorunlu olduğunu; öte yandan yemek ücreti ödenmese dahi öğrencinin okula yemek getiremeyeceği yönünde bilgilendirme yaptığını; bunun üzerine Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğüne başvuru yaptığını fakat başvurusuna olumlu sonuç alamadığını, Anayasa'nın 42'nci maddesine göre özel öğretim kurumlarının Milli Eğitim Bakanlığının denetimine tabi olduğunu iddia etmekte; çocuklarının "yemek talebi olmaksızın" okula kayıtlarının yapılmasını ve Özel Eğitim Kurumu hakkında gerekli yaptırımların uygulanmasını talep etmektedir.

3. 2024/1584 numaralı başvurusunda ise, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 53'üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "*Kurumlar, öğrenci veya kursiyerlerden; yemek, kahvaltı, servis, pansiyon/yatakhane, kitap-kırtasiye, kıyafet, etüt ve benzeri hizmetler karşılığında alacakları ücretleri mayıs ayının sonuna kadar ayrıca tespit ederler. Bu fıkra da yer alan hizmetlerden, talep eden veliler faydalanır.*" hükmü uyarınca 2024-2025 eğitim-öğretim yılı için 28/2/2024 tarihinde ilgili Özel Eğitim Kurumuyla "yemek hizmetinden

faydalanmaksızın" eğitim-öğretim sözleşmesi imzaladığını; 2024-2025 eğitim-öğretim yılından itibaren çocuklarının beslenmesini yanlarında götürmelerini planladığını; İlgili Özel Eğitim Kurumu tarafından Çankaya İl Milli Eğitim Müdürlüğüne hitaben gönderilen 14/2/2024 tarihli yazıda, öğrencilerin okula yiyecek ve içecek getirmelerine izin verilmeyeceğinin ifade edildiğini, bu durumun 26/7/2014 tarihli ve 29072 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin "*Öğrenci sağlığı ve okul güvenliği*" başlıklı 78'inci maddesinde yer alan; "...

c) *Beslenme programının uygulanması ve öğle yemeklerini okulda yemek zorunda kalan öğrenciler için, imkânlar ölçüsünde bir mutfak ve yemek odası ayrılır. ...*" hükmüne aykırılık teşkil ettiğini; öte yandan 18/4/2024 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı Ankara Eğitim Müfettişleri Başkanlığına çocuklarının beslenme hakkı ihlalinin ortadan kaldırılması ve ilgili mevzuat hükümleri uyarınca Özel Çankaya Bilnet İlkokulu ve Ortaokuluna soruşturma başlatılması talebiyle dilekçe verdiğini fakat halihazırda sonuca ulaşamadığını iddia etmekte, söz konusu iddialar çerçevesinde ilgili Kuruma yaptırım uygulanmasını talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Amaç ve kapsam*" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir."

5. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

" ... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"; (g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; ... (i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek ..."

6. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.

(...)

(8) 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

(9) İşleme konulmayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik

Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön inceleme yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... yönlerinden incelenir."

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde, insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Bununla birlikte başvurular, başvuranın çocuklarının eğitim aldıkları Özel Çayyolu Bilnet İlkokul ve Ortaokulunda yemek ücretlerine %400'e yakın zam yapıldığı; "yemek talebi olmaksızın" kayıt işlemlerinin yapılması talebinin karşılanmadığı ve bu çerçevede çocuklarının eğitim hakkının ihlal edildiği; süreç içerisinde Özel Eğitim Kurumu ile yemek talebi olmaksızın sözleşme yapıldığı, bu defa da çocuklarının okula yanlarında beslenme için yiyecek getirmelerine izin verilmeyeceğinin ifade edildiği iddiasıyla mağduriyetin giderilmesi talebine ilişkindir.

12. Başvuran ile 2024/285 numaralı başvuru hakkında, 31/7/2024 tarihinde yapılan telefon görüşmesinde, Özel Eğitim Kurumu ile "yemek talebi olmaksızın" 2024-2025 eğitim-öğretim yılı için sözleşme imzalandığı bilgisi verilmiş olup söz konusu belge, 2/9/2024 tarihinde Kurumumuza iletilmiştir. Bu itibarla başvuranın kayıt koşullarına ilişkin talebinin muhatap tarafından karşılandığı anlaşılmıştır.

13. 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun "Denetim, reklâm ve ilânlar" başlıklı 11'inci maddesinde "Kurumlar ve bu kurumlarda görevli personel, Bakanlığın denetimi ve gözetimi altındadır." hükmü yer almaktadır.

14. 20/3/2012 tarihli ve 28239 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin "Ücretlerin tespiti" başlıklı 53'üncü maddesinin beşinci fıkrasında "Kurumlar, öğrenci veya kursiyerlerden; yemek, kahvaltı, servis, pansiyon/yatakhane, kitap-kırtasiye, kıyafet, etüt ve benzeri hizmetler karşılığında alacakları ücretleri mayıs ayının sonuna kadar ayrıca tespit ederler. Bu fıkra da yer alan hizmetlerden, talep eden veliler faydalanır." denilmektedir.

15. Başvuru dilekçesi ve eklerinin incelenmesinden, Çankaya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 22/2/2024 tarihli yazısında, Özel Çayyolu Bilnet İlkokul ve Ortaokulu Müdürlüğü'nün 14/2/2024 tarihli, öğrencilerin okula yanlarında beslenme için yiyecek getirmelerine izin verilmeyeceği yönündeki yazısına istinaden 19/2/2024 tarihli ve ... sayılı yazı ile konunun incelenmesi ve gerekli görülmesi durumunda soruşturmanın başlatılması için İnsan Kaynakları Şube Müdürlüğüne bildirildiği ifade edilmiştir. Bu itibarla özel öğretim kurumlarını denetlemek ve mevzuata aykırı işlem yapanlar hakkında gerekli yaptırımları uygulamak Milli Eğitim Bakanlığının uhdesinde olup başvuruda yer alan iddia ve talepler, 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde Kurumun başvuru incelemesi yapacağı alanlar olarak belirtilen ayrımcılık yasağı ve ulusal önleme mekanizması kapsamında değerlendirilememektedir.

16. Başvuranın iddia ve talepleri yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesine göre Kurumun görev alanına girmeyen ve inceleme şartlarını taşımayan başvurunun kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Konu hakkında Milli Eğitim Bakanlığına TAVSİYEDE BULUNULMASINA,

C. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

Ç. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

16/10/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TIRYAKI
II. Başkan

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan
(Görevli)

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi
(İzinli)

Ünal SADE
Kurul Üyesi
(Görevli)

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi

Ek: 2024/1134 Sayılı E.C. Kurul Kararı Tavsiye Metni (2 Sayfa)